

WYROK

W I M I E N I U

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2019 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w IV Wydziale Karnym - Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Ziolecka

Protokolant: prot. sąd. Katarzyna Szymanek

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Agnieszki Krysmann

po rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2019 roku

sprawy **P. S.** oskarżonego z art. 284 § 1 k.k.

z powodu apelacji prokuratora i pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej od wyroku Sądu Rejonowego w Pile z dnia 10 maja 2019 roku sygnatura akt II K 153/19

I. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

II. kosztami procesu za postępowanie odwoławcze obciąża po połowie oskarżycielkę posiłkową E. J. i Skarb Państwa, i z tego tytułu zasądza od oskarżycielki posiłkowej E. J. na rzecz Skarbu Państwa zwrot połowy kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze i wymierza jej opłatę sądową za II instancję, w łącznej kwocie 100 złotych.

/-/Małgorzata Ziolecka

UZASADNIENIE

P. S. oskarżony został o to, że w dniu 24 września 2015 roku, w T., woj. (...), przywłaszczył udział wynoszący 1/2 we współwłasności sprzedanego samochodu osobowego marki C. (...) o numerze rejestracyjnym (...), stanowiący kwotę 2.600 złotych, czym działał na szkodę E. J., to jest o popełnienie przestępstwa z art. 284 § 1 k.k.

(akt oskarżenia – karty 187 – 188 akt IV Ka 728/19)

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 10 maja 2019 roku, sygnatura akt II K 153/19, P. S. został uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 284 § 1 k.k., a na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. kosztami postępowania obciążono Skarb Państwa.

(wyrok – karta 277, pisemne uzasadnienie wyroku – karty 289 – 293 akt IV Ka 728/19)

Wyrok powyższy w całości i na niekorzyść P. S. zaskarżyli Prokurator Rejonowy w Trzciance i pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej.

Prokurator Rejonowy w Trzciance zarzucił zaskarżonemu wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych, który miał wpływ na treść zapadłego wyroku, polegający na błędnym przyjęciu, wbrew zeznaniom świadka – pokrzywdzonej E. J., iż miała świadomość sprzedaży samochodu osobowego marki C. (...) o numerze rejestracyjnym (...), stanowiącego współwłasność, przez P. S. w dniu 24 września 2015 roku, gdyż na umowie znajduje się jej podpis, gdy tymczasem sprzedający wykorzystał podpisana przez nią kartkę papieru in blanco, nanosząc na nią treść umowy sprzedaży bez jej wiedzy i woli, co w konsekwencji doprowadziło do uniewinnienia oskarżonego i w konsekwencji tego zarzutu wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Pile i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

(apelacja oskarżyciela publicznego – karty 303 – 306 akt IV Ka 728/19)

Natomiast pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej E. J., adw. O. A., zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych oraz obrazę przepisów postępowania, to jest art. 4, 7, 92, 410 i 424 § 1 k.p.k., a w konsekwencji również wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Pile i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

(apelacja pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej – karty 308 – 312 akt IV Ka 728/19)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje oskarżyciela publicznego i pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej okazały się niezasadne i dlatego nie zasługiwały na uwzględnienie.

Zanim Sąd Okręgowy odniesie się do zaskarżonego wyroku i wniesionych apelacji, uważa za stosowne na wstępie przypomnieć, że wniesienie środka odwoławczego, niezależnie od jego granic i zakresu, każdorazowo obliguje sąd odwoławczy do zbadania ewentualności wystąpienia uchybień, o jakich mowa w art. 439 k.p.k. i 440 k.p.k. W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy nie stwierdził wskazanych tam uchybień, a zarzutu co do ich występowania nie formułowali również apelujący.

Przechodząc do dalszej analizy niniejszej sprawy Sąd Okręgowy przypomina, że każda decyzja sądu rozstrzygającego w przedmiocie ustalenia, bądź wykluczenia sprawstwa i winy danego oskarżonego musi zostać poprzedzona po pierwsze przeprowadzeniem kompleksowego postępowania dowodowego, a po wtóre dokonaniem oceny materiału dowodowego zgodnie z obowiązującymi w tym przedmiocie regułami. Jeżeli zatem tak, to ustalając kwestię winy i sprawstwa P. S. w zakresie naruszenia określonej w art. 284 § 1 k.k. normy prawnej, obowiązkiem sądu rozstrzygającego w tym zakresie było w pierwszej kolejności, w celu wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy, przeprowadzenie na tę okoliczność wyczerpującego postępowania dowodowego. Dopiero w oparciu o wyniki w ten sposób przeprowadzonego postępowania dowodowego, Sąd I instancji mógł wydać decyzję merytoryczną, to jest albo uznać zasadność wniesionej skargi, albo nie.

Lektura akt niniejszej sprawy wskazuje, że sąd rozstrzygający w sposób prawidłowy, a co równie istotne, także i kompleksowy, przeprowadził postępowanie dowodowe. Sąd Rejonowy dokonał przesłuchania wszystkich tych osób, które mogłyby posiadać jakąkolwiek wiedzę o sposobie zachowania oskarżonego w okolicznościach i czasie wskazanych w akcie oskarżenia, a także z dokumentów okoliczności tych dotyczących. O tym zaś, że Sąd Rejonowy przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe wskazuje nie tylko zawartość akt niniejszej sprawy, ale przede wszystkim lista dowodów w oparciu, o które Sąd I instancji ustalił stan faktyczny sprawy (karty 289 - 290 akt). Sąd Okręgowy z kolei, przeprowadzając kontrolę instancyjną zaskarżonego orzeczenia, nie dostrzegł, aby istniała możliwość przeprowadzenia jeszcze jakiegoś innego dowodu, który pomógłby w ustaleniu przebiegu przedmiotowych zdarzeń.

Następnie Sąd Rejonowy dokonał oceny zebranego w sprawie i w całości ujawnionego materiału dowodowego i to w sposób czyniący zadość obowiązującym w tym zakresie zasadom. Stanowisko to potwierdza analiza akt sprawy i uzasadnienia wyroku, w którym prawidłowo wskazano, jakie fakty zostały uznane za udowodnione i jakie dowody były podstawą ich przyjęcia. Ocena materiału dowodowego nie budzi zastrzeżeń, albowiem nie wykracza poza ramy swobodnej ich oceny, jest dokładna i nie wykazuje błędów logicznych.

Sąd II instancji podkreśla, iż Sąd Rejonowy dokonał oceny zebranego w sprawie i w całości ujawnionego materiału dowodowego w sposób czyniący zadość dyrektywie wyrażonej w art. 7 k.p.k., a także w przepisach art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 410 k.p.k. oraz art. 5 § 2 k.p.k. i w konsekwencji nie dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych.

W myśl dyrektywy określonej w art. 7 k.p.k., organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz

wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Natomiast zgodnie z art. 4 k.p.k. organy prowadzące postępowanie karne są obowiązane badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego. Zgodnie zaś z art. 92 i art. 410 k.p.k. podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych i zaliczonych w poczet dowodów w toku postępowania, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia, a z kolei zgodnie z art. 2 § 2 k.p.k. podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne. Zgodnie natomiast z normą art. 5 § 2 k.p.k., wątpliwości, których usunięcie jest niemożliwe, należy rozstrzygać na korzyść oskarżonego.

Wbrew odmiennym twierdzeniom zawartym w apelacji, nie ma żadnych podstaw ani do skutecznego kwestionowania dokonanej przez Sąd Rejonowy oceny zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego, ani też do podważania poczynionych na podstawie tego materiału ustaleń faktycznych w sprawie. Ocena materiału dowodowego, dokonana przez Sąd I instancji jest wnikliwa i nie wykazuje żadnych błędów logicznych, utrzymując się w granicach swobodnej oceny dowodów chronionej art. 7 k.p.k.

W efekcie przeprowadzonego w sposób prawidłowy postępowania, Sąd I instancji ustalił fakty istotne dla niniejszej sprawy i nie budzące wątpliwości żadnej ze stron. Wynika zaś z tych ustaleń, że P. S. i E. J. pozostawali w związku partnerskim i w czasie trwania tego związku zakupili i zarejestrowali jako współwłasność samochód osobowy marki C. (...) o numerze rejestracyjnym (...). Następnie rozstali się, a w dniu 24 września 2015 roku P. S. sprzedał powyższy samochód, a kwotę uzyskaną ze sprzedaży zatrzymał.

Ustalenia w powyższym zakresie znajdują oparcie w zgromadzonym na tę okoliczność stabilnym materiale dowodowym i nie budzą jakichkolwiek zastrzeżeń stron. Jednak, w ocenie Sądu Odwoławczego, rację ma Sąd I instancji, że brak jest dowodów, pozwalających na stwierdzenie, że P. S. dopuścił się przestępstwa przywłaszczenia, gdyż bezpodstawnie zatrzymał całą kwotę uzyskaną ze sprzedaży przedmiotowego samochodu.

P. S. wyjaśnił, że po rozpadzie związku rozliczyli się, a już po rozstaniu, w dniu 10 września 2013 roku, E. J. podpisała przygotowane i przedłożone jej przez niego oświadczenie, że w przypadku sprzedaży samochodu osobowego marki C. (...) o numerze rejestracyjnym (...) nie będzie rościć sobie praw do spłaty (karta 43 akt).

Takiemu oświadczeniu, jako dokumentowi prywatnemu, nie przysługuje domniemanie prawdziwości, ale stanowi ono dowód tego, że podpisana pod takim dokumentem osoba złożyła zawarte w nim oświadczenie.

E. J., nie kwestionując prawdziwości swojego podpisu pod tym oświadczeniem, twierdzi jednak, że podpisała, ale jedynie kilka kartek in blanco na prośbę P. S., wskazując, że to on musiał wypisać treść oświadczenia. Sąd Rejonowy zasadnie, zdaniem Sądu Okręgowego, nie dał wiary tym twierdzeniom oskarżycielki posiłkowej. Po pierwsze zeznała ona, że zawsze przed podpisaniem dokładnie zapoznawała się z treścią podpisywanego dokumentu, co podważa możliwość składania przez oskarżycielkę posiłkową podpisu na pustych kartkach. Po drugie nie przedstawiła żadnego racjonalnego powodu przekazywania P. S. podpisanych przez nią pustych kartek. Wreszcie wskazać należy, że E. J. jest pracownikiem sądu, a zatem zna wagę i konsekwencje złożenia podpisu. Zatem całkowicie nieprzekonywujące jest twierdzenie przez nią, że podpisywała i rozdawała puste kartki.

W tym miejscu Sąd II instancji podkreśla, iż wydanie przez sąd rozstrzygający wyroku skazującego w jakiegokolwiek sprawie musi być logiczną konsekwencją wynikającego ze swobodnej oceny dowodów przeświadczenia tegoż sądu, że wina została udowodniona w sposób przewidziany przepisami kodeksu postępowania karnego. Wydanie bowiem wyroku skazującego mimo występowania niepewności dowodów winy nie licowałoby z powagą ustanowionego prawa, które wyraźnie zobowiązuje sąd rozstrzygający sprawę, aby w obliczu istnienia wątpliwości dowodowych, wątpliwości te, zgodnie z zasadą sformułowaną w art. 5 § 2 k.p.k., rozstrzygnąć na korzyść oskarżonego, nie zaś przeciwnie.

Nadto Sąd Okręgowy przypomina w tym miejscu, iż obowiązujące w procesie karnym, a wyrażone w art. 5 § 1 k.p.k., domniemanie niewinności obalać ma oskarżyciel udowadniając oskarżonemu winę. Domniemanie niewinności nie wymaga dowodzenia. To bowiem obalenie tego domniemania wymaga dowodów i taki jest ciężar dowodzenia

w procesie karnym – wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 grudnia 2006 roku, sygnatura akt II AKa 234/2006.

Jeżeli zatem w toku niniejszego procesu domniemanie niewinności oskarżonego w powyższym zakresie nie zostało obalone w sposób pewny, to brak było podstaw do przypisania P. S. sprawstwa i winy w zarzucanym mu zakresie. Podkreślenia bowiem wymaga, iż obowiązująca w polskim prawie karnym zasada domniemania niewinności, a także pozostająca z nią w najściślejszym związku zasada in dubio pro reo wpływają na uprzywilejowanie pozycji oskarżonego (favor defensionis) w zakresie oceny dowodów. Sąd Odwoławczy w pełni podziela pogląd Sądu Najwyższego, iż ułomności dowodów obciążających nie można stawiać na równi z ułomnościami dowodów odciążających. Ze względu na to, że warunkiem sine qua non skazania oskarżonego jest udowodnienie popełnienia przezeń czynu przestępnego (arg. art. 5 § 1 i 2 k.p.k.), sprzeczności w sferze dowodów odciążających nigdy nie są „równoważne” ze sprzecznościami w zakresie dowodów obciążających. Jeżeli te ostatnie są „wewnętrznie sprzeczne”, to zasadnicze i samoistne znaczenie ma to, czy in concreto zakres i charakter tych sprzeczności nie wyłącza w ogóle możliwości uznania owych dowodów za podstawę skazania (wyrok SN z dnia 28 września 1995 r. - III KRN 88/95, OSNKW 1995/11-12/77).

Ciężar dowodu spoczywa na oskarżycielu. Zasada domniemania niewinności oskarżonego wymaga, aby ten, kto twierdzi, że oskarżony popełnił przestępstwo, musiał to udowodnić. Obowiązek udowodnienia oskarżenia ciąży na oskarżycielu prywatnym, posiłkowym i powodzie cywilnym, który występuje we własnym interesie, a przede wszystkim ciąży na oskarżycielu publicznym. Każdy, kto powołuje się na jakieś fakty, w myśl reguły affirmandi incumbit probatio, powinien je udowodnić. Jest to ciężar dowodu w znaczeniu prakseologicznym, spoczywający na każdym, kto twierdzi. W tym sensie spoczywa on też na oskarżonym, gdy podnosi - broniąc się - fakty sprzeczne z tezą oskarżenia. Natomiast, jeżeli oskarżony wykazuje np. swoje alibi, ciężar udowodnienia fałszywości tego alibi spoczywa na oskarżycielu.

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy wskazać należy, że ani oskarżyciel publiczny, ani oskarżycielka posiłkowa, ani jej pełnomocniczka nie udowodnili, że oświadczenie E. J. o zrzeczeniu się spłaty za samochód C. (...) nie jest prawdziwe, a ona sama przyznała przecież, że podpisała pod tym oświadczeniem jest jej podpisem.

Nadto, z nieznanymi Sądowni Okręgowemu przyczyn, obaj apelujący skupili się w swych apelacjach na okolicznościach sporządzenia umowy kupna - sprzedaży przedmiotowego samochodu, nie dostrzegając, iż w kontekście postawionego zarzutu nie to jest istotne, lecz kwestia wzajemnego finansowego rozliczenia się P. S. i E. J. po zakończeniu ich związku.

Reasumując, kontrola instancyjna wykazała, wbrew stanowisku skarżących, że w oparciu o wyniki kompleksowo i prawidłowo przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd Rejonowy słusznie uznał, że oskarżonemu P. S. nie można przypisać sprawstwa i winy w zarzucanym zakresie, czyli popełnienia przestępstwa z art. 284 § 1 k.k.

Natomiast wywiezione w niniejszej sprawie apelacje nie dały podstaw do zakwestionowania dokonanej przez Sąd I instancji oceny zebranego i kompletnego materiału dowodowego. Skarżący nie przedstawili także okoliczności, które uzasadniałyby wniosek, że jakkolwiek element rozumowania Sądu niższej instancji był sprzeczny z zasadami swobodnej oceny dowodów. W tej sytuacji bezzasadny jest zarzut, aby Sąd Rejonowy w sposób wybiórczy i dowolny odniósł się do materiału dowodowego, ewentualnie dokonał arbitralnej oceny zebranych w sprawie dowodów i na tej podstawie wysnuł nieuprawnione wnioski. W ocenie Sądu odwoławczego nie budzi wątpliwości, że Sąd ten, w trakcie przeprowadzonego postępowania dowodowego, dokonał dogłębnej i rzetelnej analizy całości zebranego materiału dowodowego, ustalając w efekcie tego prawidłowy stan faktyczny sprawy.

Z uwagi na powyższe Sąd II instancji, w pełni podzielając stanowisko Sądu meriti, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, o czym orzekł, jak w punkcie 1 swego wyroku.

Orzekając natomiast o kosztach, Sąd II instancji, na podstawie art. 636 § 1 k.p.k., kosztami procesu za postępowanie odwoławcze po połowie obciążył Skarb Państwa i oskarżycielkę posiłkową.

/Małgorzata Ziółka/